

Tankevekkende om pårørendes følelse av maktesløshet

Anne Sigvart
Som avtalt med legen
 Når hjelpeapparatet svikter. 198 s.
 Moss: Nova forlag, 2013. Pris NOK 299
 ISBN 978-82-8251-050-0

Boken er en mors beretning om forholdet til sin sønn og deres møte med helsevesenet og samfunnet for øvrig. Aleksander, som han kalles i teksten, får diagnosen AD/HD og sin første resept på sentralstimulerende legemidler som 10-åring. Vi følger den lille familiens historie og kamp fra før han blir født til han er i slutten av 20-årene.

Allerede fra begynnelsen av blottlegger mor sin egen usikkerhet og sårbarhet i møte med hjelpeapparatet og håndtering av sønnen. Som når hun etter flere samtaler med helsesøster ikke lenger tør ta kontakt fordi «hun kom med råd som ikke hjalp» og «jeg trodde det var min feil». Eller når hun erkjenner at «i stedet for å se og akseptere sønnen min som han var, forsøkte jeg på alle vis å få ham inn i den A4-boksen som de fleste andre barna var i». I økende grad ser hun systemets feilbarlighet, og at hun som pårørende må ta hovedansvaret for at sønnen skal få den behandlingen han trenger. Dette klarer hun til en viss grad frem til den dagen han fyller 18 år. Etter det opplever hun, med hjemmel i taushetsplikten, å bli stengt ute fra denne muligheten.

I likhet med mange ungdommer med AD/HD utvikler Aleksander symptomer på angst og depresjon. Han får forskrevet ulike typer psykofarmaka, inkludert antipsykotika. Til tross for tvilsom indikasjon, usikker effekt og mors økende bekymring for hvordan bivirkningene ser ut til å ødelegge sønnen, blir han stående på dette i mange år.

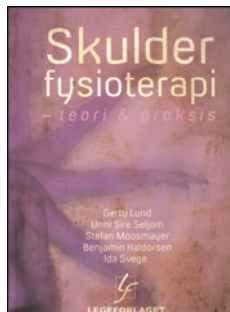
Forfatteren er tydelig i sin kritikk av legenes unnfalighet og interne lojalitet når hun sier at «det skal mye til før en lege setter spørsmålstegn ved en journal som blir tilsendt en artsfrende og kollega».

Som tittelen antyder, er legers forskrivning av medisiner – uten adekvat oppfølging – et hovedtema. Forfatteren anklager legene for å ha gjort hennes sønn til «pillenarkoman». Uten å ta stilling til den siste påstanden synes jeg beskrivelsen av møtet med hjelpeapparatet er tankevekkende og urovekkende. Ikke så mye på grunn av enkeltmøtene, som hver for seg virker rimelig faglig adekvate og til å kjenne seg igjen i. Det som berører meg mest, er kanskje nettopp det: Ville behandlerne vi møter, handlet annerledes dersom de hadde «lest» mors historie underveis? Og ikke minst: Hvordan forholder jeg meg til pårørende i egen praksis?

Boken er skrevet i romanform, med sitater fra *Felleskatalogen* og andre kilder underveis. Den er lettest og kan anbefales til alle, men er kanskje spesielt treffende for behandlere som jobber innen psykisk helsevern med ungdom og unge voksne.

Anne Halmøy
 Overlege, Kronstad DPS
 Haukeland universitetssykehus

Praktisk og dyptgående om skulderfysioterapi

Gerty Lund, Unni Sire Seljom,
 Stefan Moosmayer et al.
Skulderfysioterapi
 Teori og praksis. 154 s, ill. Ridabu:
 Legeforlaget, 2013. Pris NOK 295
 ISBN 978-82-92934-09-8

Denne boken er utviklet av skuldermiljøet på Martina Hansens Hospital som er kjent for å ha drevet med god skulderbehandling i flere tiår. Forfatterne har gjennomført en svært god, randomisert behandlingsstudie for rotatorcuffrupturer, hvor den ene behandlingsarmen var fysioterapi. De gjengir både teorigrunnlaget for denne behandlingen og hvordan sentrale øvelser utføres.

Først beskriver forfatterne teorigrunnlaget for behandlingen over ti sider. Her tar de for seg lokale faktorer rundt skulderledd og skulderblad, men inkluderer også en mer helhetlig kropps- og holdningsvurdering. Andre del består av drøyt 100 sider, hvor 52 godt illustrerte øvelser beskrives. Utgangsstilling, hensikt, instruksjon og vanlige feil ved gjennomføring av øvelsene beskrives og er supplert av flere gode bilder for hver øvelse. I tredje del og siste del diskuterer de den vitenskapelige bakgrunnen over 20 sider med henvisning til 56 referanser og tilleggs litteratur.

Forfatterne gir en glimrende oversikt over gode skulderøvelser. Fysioterapeuter som arbeider praktisk med skulderpasienter, vil ha god nytte av boken, både med tanke på de enkle, sentrale øvelsene og den mer helhetlige forståelsen av faktorer utenfor skulderen som kan påvirke funksjonen i skulderbuen. Teorigrunnlaget er godt forklart selv om den vitenskapelige bakgrunnen bare delvis er basert på nyere litteratur.

Selv om mange øvelser er vist, er det selvsagt minst like mange som ikke er tatt med. Det kan skyldes pasientgrunnlaget forfatterne behandler, men også behandlingstradisjonen som er utviklet gjennom mange år ved Martina Hansens Hospital. Andre erfarne terapeuter vil nok savne enkelte øvelser og kanskje særlig litt mer krevende øvelser som ofte brukes litt ute i forløpet ved idrettsrelaterte plager.

Tøyninger er gitt liten plass, og manuelle teknikker på benk er vektlagt mer enn vektbærende øvelser. Jeg ville nok byttet ut enkelte av de enkleste øvelsene av denne grunn. Teksten kan også gi inntrykk av at man trenger mange og delvis kompliserte øvelser for å behandle skulderpasienter, selv om det ofte ikke er tilfellet.

Uavhengig av dette synes jeg at boken henger godt sammen og gir en svært god forståelse av bakgrunnen for og utføring av øvelsene som er vist. Den er nok for detaljert for de fleste leger som ikke arbeider svært mye med skulderpasienter. Jeg anbefaler den derfor for de med særlig interesse for funksjonsdiagnostikk og behandling ved skulderplager.

Niels Gunnar Juel
 Overlege, Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering
 Oslo universitetssykehus, Ullevål